

SUUDİ ARABİSTAN ORDUSU VE YEMEN SAVAŞI

Soner Doğan

İNSAMER
İHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

Referans için: Doğan, Soner. "Suudi Arabistan Ordusu ve Yemen Savaşı?", İNSAMER, 08.04.2020.

Analiz

Suudi Arabistan, Arap dünyasında ve Ortadoğu coğrafyasında en modern ordu ekipmanlarına sahip ülkelerden biri olarak öne çıkarken, küresel olarak da silah ithalat eden ülkeler listesinde 2010'dan itibaren hep ilk üç içerisinde yer almaktadır. Suudi Arabistan'ın petrol gelirleri yıldan yıla değişiklik gösterse bile silah ithalatının ülke bütçesinde önemli bir yer tuttuğu anlaşılmaktadır. Millî gelirinin ortalama %8,8'ini silah ithali için kullanan Suudi Arabistan, millî gelirden orduya en fazla para ayıran ülkedir (SIPRI, 2019). Bu çalışmada Suudi Arabistan'ın 2000'li yıllardan itibaren benimsediği savunma doktrini, ordu yapısı-kapasitesi ve Yemen savaşındaki askerî stratejisi incelenecektir.

2010'lara kadar Suudi Arabistan bölgesel hâkimiyet arayan askerî bir aktör olmaktan çok petrol süper gücü olarak bilinmektedir. Genel itibarıyla küresel petrol arzı ve fiyatlandırması

üzerinde etki yaratarak bölgeyi domine etmeye çalışmıştır. Suudi Arabistan'ın 1973 petrol krizinde, Sovyetlerin Afganistan'ı işgali sırasında, 1980'deki Körfez Savaşı'nda ve 1991'deki Körfez Savaşı'nda petrol ve finansal gücünü etkili bir şekilde kullandığı görülmüştür. Son olarak 2020 yılı başlarında petrol arzı ve fiyatını belirlemek için yapılan OPEC toplantılarında Rusya ile anlaşamaması sonucu petrol fiyatlarını düşürmesi ve üretimi arttırması, Suudi Arabistan'ın bu alandaki iddiasını sürdürmek istediğinin bir göstergesi olarak yorumlanmaktadır.

Suudi Arabistan'ın 2010 yılında başlayan Arap Baharı olayları sonrasında Ortadoğu'da ortaya çıkan kaos durumu karşısında askerî gücünü daha fazla kullanmaya başlaması dikkat çekicidir. Yakın hinterlandını dizayn etmek ve kendi geleceğini garantilemek amacıyla gösterilere oldukça sert tepki vermiştir. Bahreyn'de ortaya

İNSAMER
İHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

çıkan gösterilerde ve kendi topraklarındaki Şiiilerin ayaklanmalarını bastırmak için askerî güç kullanmıştır.

Suudi Arabistan bu dönemde savunma doktrinini güncelleme ihtiyacı duyunca, 2014 yılında deniz kuvvetleri eski komutanı Prens Khaled al-Faisal tarafından yeni bir doktrin geliştirilmiştir. Prens Faysal, ilk olarak Ekim 2015'te Washington DC'de yaptığı konuşmada doktrinin temel yapısını açıklamıştır. Buna göre yeni savunma doktrininin temel amacı; vatanı, Suudi vatandaşlarını, ulusal çıkarları, bölgedeki ittifak kurduğu devletleri korumak ve ittifak ilişkisini güçlendirmektir (CSIS, 2015).

Suudi Arabistan'ın savunma doktrininin felsefi temellerine bakıldığında uzmanlar, Alman General Count Alfred von Schlieffen tarafından geliştirilen doktrinden ilham alındığını belirtmektedir. General Schlieffen, Almanya'nın 1. Dünya Savaşı'nda aynı anda iki zıt cephede savaşabileceği teorisinden hareketle dönemin büyük güçleri Rusya, İngiltere ve Fransa arasında kalmış olan Almanya'nın bu güçlere karşı taktiklerini öngörüyordu. Bugün Suudi Arabistan'ın savunma doktrini de iki zıt cephede savaşmaya olanak sağlayan bu teorik senaryoya dayanmaktadır. Bu savunma doktrininin ana esasları, en az iki eş zamanlı çatışmayı ele alan ve aynı anda stratejik müttefiklerini de koruyan bir doktrine dayanmaktadır.

Suudi Arabistan'ın benimsediği bu aynı anda iki cepheli savunma doktrini, gelecek 10 yıllık süre içerisinde ülkeyi bölgesel bir askerî hegemonya hâline getirmeyi öngörmektedir. Suudi Arabistan İran'a karşı etkili bir güç olarak bölgeyi domine etme amacı taşımaktadır. Bu süre içerisinde yaklaşık 250 milyar dolarlık bir harcama ile deniz, hava ve kara kuvvetlerini güçlendirecek bir bütçe üzerinde çalışmaktadır. İki cephede

birden savaştacak orduyu oluşturmaya ve bu konsept içerisinde savunma doktrinini geliştirmeye yoğunlaşmaktadır. Güneyde Yemen, kuzeyde Ürdün ve Irak sınırlarından gelecek olası saldırılara karşı çok cepheli bir savunma doktrini oluşturmayı amaçlamaktadır. Ayrıca benimsenen savunma doktrinindeki iki cepheli bir savaş fikri, birtakım faktörlerin durumu ile doğru orantılıdır. Bunlar askerî kapasite, finansal güç ve müttefiklerin taahhütlerine bağlılığıdır (Nuruzzamna, 2016).

Diğer taraftan bu doktrinin başarısına dair şüpheler de bulunmaktadır. Örneğin

Amerika da Afganistan ve Irak'ta iki cepheli bir savaş doktrini uygulamış fakat müttefiklerinin desteği, askerî ve finansal gücüne rağmen kesin bir başarı elde edememiştir. Günümüzde Amerika her iki ülkeden de askerlerini büyük oranda çekmeyi düşünmektedir. Offensive bir doktrin üzerine kurulan Suudi Arabistan savunma doktrini, ana hedef olarak savaşı kazanma amaçlı olsa da Yemen ve Libya'daki durum bunun kolay olmadığını göstermektedir. Ayrıca İran'a karşı oluşturulan ittifaklar ve diğer önlemler, savunma doktrininin temel hedeflerini oluşturmaktadır.

Suudi Arabistan yukarıda belirtilen hedeflere ulaşmak için savunma harcamalarında artışa gitmektedir. Ayrıca yerli silah üretimini ve silah ithalatında alternatif tedarik yollarını da çoğaltmaktadır.

Suud savunma stratejisinin temel başlıkları:

- Vatanı savunmak
- Terörle mücadele çabalarında başarılı olmak
- İttifak ortaklarının savunmasını desteklemek

Bugün Suudi Arabistan'ın savunma doktrini iki zıt cephede savaşmaya olanak sağlayan bu teorik senaryoya dayanmaktadır.

- Kitle imha silahlarının yaygınlaşmasını engellemek
- Siber ve uzay çalışmalarında komutanlık yapısı oluşturmak
- Kurumlar arası koordinasyonu güçlendirmek (Nawaf, 2014; Nuruzzaman, 2016)

Yarımada şeklindeki Suudi Arabistan sınırları denince; kuzey sınırları, güney sınırları ve deniz yollarının korunması düşünülmelidir. Suudi Arabistan, kuzeydeki komşuları olan Ürdün, Irak ve İran'ın bölgedeki nüfuzu karşısında son derece kırılgan bir yapıdadır. Bu yüzden Suudi ordusu tümüyle çöllerden oluşan Irak sınırları boyunca önlemlerini artırsa da buradaki zaafı bitirmesi zordur. Örneğin hem birinci hem de ikinci Körfez savaşlarında Irak sınırından gelen mültecileri ve kaçakçıları engellemekte oldukça zorlanmıştır. Terör örgütlerinin kolaylıkla sınırlarından geçmesi ve eylemler gerçekleştirmesi Suudi Arabistan'ı zor durumda bırakmıştır. Ayrıca Amerika'nın 2003 yılında Irak'ı işgal etmesinden sonra İran'ın bu ülkedeki nüfuzunu güçlendirmesi, Suudi Arabistan için öncelikli tehdit alanı olarak ortaya çıkmıştır.

Güney sınırlarında ise Yemen ile yaşanan sorunlar ve iç savaştaki müdahalesi Suudi Arabistan'ı zor durumda bırakmaktadır. Suudi Arabistan, Yemen sınırında ve çevresinde el-Kaide'nin güçlenmesinin önüne geçebilmek ve Suudi topraklarında düzenleyeceği eylemleri engellemek için çalışırken, Yemenli mültecileri de kontrol altında tutmak istemektedir. Diğer taraftan Husi militanların Kuzey Yemen'de etkin olması ve Kızıldeniz'deki Suudi çıkarlarını tehdit etmesi, Suudi Arabistan'ın işini zorlaştırmaktadır.

Kuzey ve güney sınırlarının korunmasının yanında deniz etki alanlarının korunması da önemli bir konudur. Deniz ve hava kuvvetlerinin etkin kullanımıyla Suudi Arabistan ordusu, sınırlarını ve deniz geçiş güzergâhını kontrol etmeye çalışmaktadır. Çünkü Suudi Arabistan ekonomisi petrole bağımlı olduğu için deniz taşımacılığı hayati önemdedir. Geçiş güzergâhları üzerinde rafineriler, petrol tesisleri gibi ulusal ve küresel piyasaları etki altına alan üretim tesisleri bulunmaktadır. Bu yüzden korsanlık ve terör eylemleri için bu yerler ana hedef hâline gelmektedir. Coğrafi olarak Aden Körfezi'nin güvenliği, Babu'l-Mendeb Boğazı'nın giriş ve çıkış noktaları, Suudi Arabistan için önemlidir.

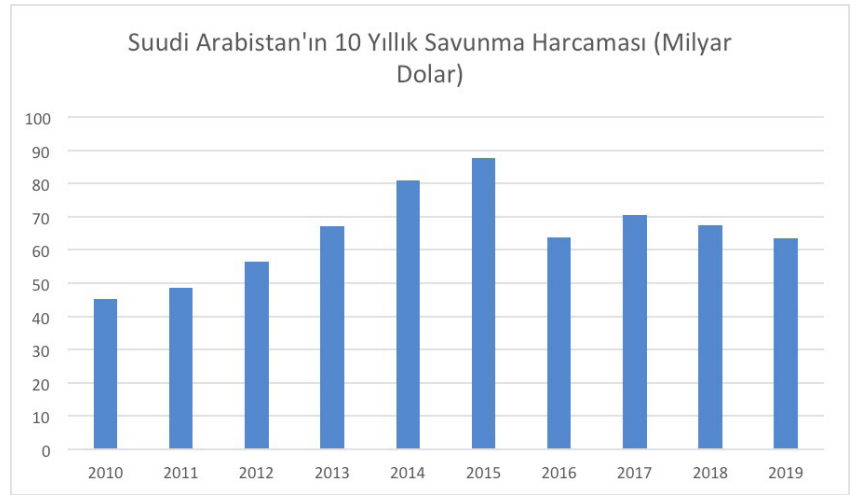
Suudi Arabistan'ın savunma doktrininde terörle mücadele başlığı bölgesel ve küresel mücadeleyi de kapsamaktadır. Bu çerçevede terörizmin yükselişini engelleme, istihbarat çalışmalarını genişletme ve derinleştirme prensibini benimsemiştir. Özellikle petrol rafineri ve sahalarını özel kuvvet

gücü ile koruması, bu bölgelere olası saldırıların önüne geçmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca Mekke-Medine'ye yönelik saldırıların önlenmesi ve terörle mücadele için bölgesel ittifakların kurulması gibi politikalar da benimsenmektedir. Diğer taraftan Suudi Arabistan kurduğu ittifak içerisinde üye ülkelerin savunma politikalarını ve harcamalarını da desteklemektedir. Oluşturduğu savunma doktrininde Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) üyelerinin güvenliği ve savunma politikaları, Suudi Arabistan'ın doktrini için önemli bir başlıktır. Bu ülkelerin belirli bir koordinasyon içerisinde hareket etmesi ve üye ülkelere karşı yapılacak eylemlerde ortak tepki verilmesi öngörülmektedir. Bu nedenle Suudi Arabistan bölgesel pakt oluşturma çalışmalarına hız vermektedir.

Oluşturduğu savunma doktrininde Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) üyelerinin güvenliği ve savunma politikaları, Suudi Arabistan'ın doktrini için önemli bir başlıktır.

Suudi Arabistan'ın uluslararası savunma ittifakları içinde Amerika başta olmak üzere Batılı devletlerle yakından çalıştığı unutulmamalıdır. Riyad yönetiminin en büyük silah tedarikçisi durumundaki ABD aynı zamanda ülkenin en önemli güvencesi olarak görülmektedir.

Suudi Arabistan 21. yüzyılda uzay savaşlarından geri kalmamak için benimsediği savunma doktrininde siber ve uzay komutanlığının kurulmasını öngörmüştür. Siber saldırılara karşı etkili savunma pozisyonu almak ve uluslararası kamuoyunu yönlendirmek için siber araçların kullanılmasını değerlendirmektedir. Kurumlar arası koordinasyonun güçlendirilmesi başlığında ise Suudi Arabistan, ordu bünyesindeki kuvvetlerin birbirleriyle olan etkileşimini güçlendirmeyi ve olası olaylara karşı eşgüdüm içerisinde çalışmayı öngörmektedir.

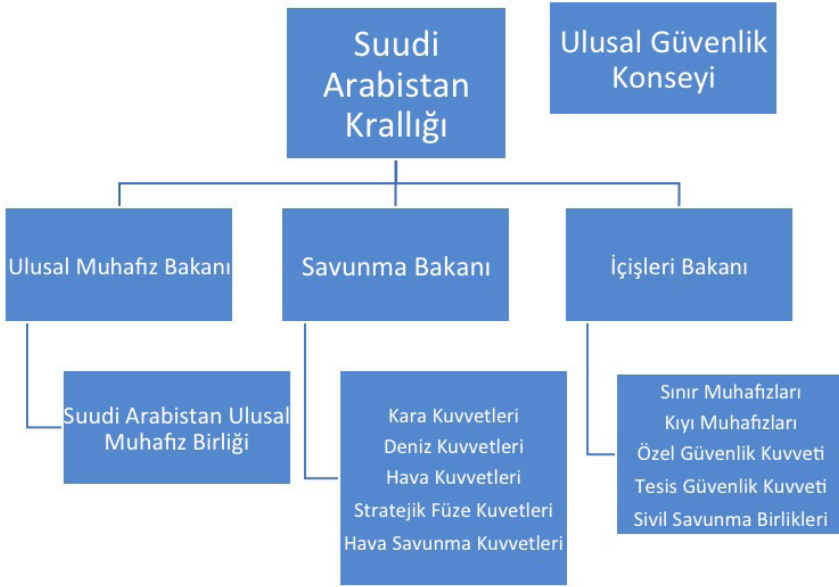
*SIPRI 2019 ve The Military Balance, (2020).

Rapordaki tahmini verilere göre Suudi Arabistan ortalama her yıl 50 milyar doların üzerinde savunma harcaması yapmaktadır.

Suudi Arabistan Kara Kuvvetleri dört zırhlı tugay, beş mekanize tugay, bir kraliyet muhafız alayı, bir hava tugayı, bir topçu tugayı ve bir hava komutanlığı şeklinde örgütlenmiştir. Zırhlı tugayların her birinin bir arama kurtarma taburu, üç tank taburu, bir mekanize taburu, bir saha topçu taburu, bir hava savunma taburu, bir tanksavar taburu, bir mühendis taburu, bir lojistik taburu, bir bakım taburu ve bir tıbbi taburu bulunmaktadır (Jarzabek, 2018).

Kara kuvvetleri tugay birlikleri Kral Halid askerî şehri; Tabuk, Khamış, Mushayt, Dhahran, Cidde ve Riyad'daki karargâhlarda toplam altı bölge komutanlığı şeklinde konuşlanmaktadır (ADHRB, 2015). Uzmanlar tarafından yapılan eleştirilerde ordunun

merkezden uzak bölgelerde konuşlandırıldığı ve olası darbe tehditlerine karşı Suudi Arabistan Ulusal Muhafız Birlikleri'nin güçlendirildiği belirtilmektedir. Ayrıca Suudi Arabistan Kara Kuvvetleri'ne karşı Ulusal Muhafız Birlikleri kraliyet ailesinin korunması için Kara Kuvvetleri'nden daha fazla güçlendirilmektedir.

The Military Balance (2020) verilerine göre, Suudi Arabistan'ın askerî gücü aşağıdaki gibidir:

Aktif askerî personel: 227.000 (Kara Kuvvetleri: 75.000, Deniz Kuvvetleri: 13.500, Hava Kuvvetleri: 20.000, Hava Savunma Birliği: 16.000, Stratejik Füze Kuvvetleri: 2.500, Ulusal Muhafız Birliği: 100.000, Paramiliter grup: 24.500).

Suudi Arabistan Kara Kuvvetleri (The Military Balance, 2020):	
Aktif personel sayısı:	75.000
Aktif tank sayısı:	880 (140; AMX-30, 370; M1A2/A2S Abrams, 370; M60A3 Patton).
Piyade savaş aracı:	760 (380; AMX-10P, 380; M2A2 Bradley)
Zırhlı personel taşıyıcı:	1340 M113A1/A2/A3
Topçu bataryası:	764
Helikopter:	112 (11 AH-64D Apache, 24 AH-63E Apache, 12 S70A, 15 Bell, 24 UH 60L, 6 AS Dauphin, 24 UK-60L)

Suudi Arabistan'ın kara kuvvetleri için kullandığı tüm araçların sayısı yaklaşık 6.180'dir. SIPRI'nin 2019 raporlarına göre Suudi Arabistan, kara ordusunun ihtiyacı olan araçların büyük kısmını Amerika, Fransa, Kanada ve İngiltere başta olmak üzere Batılı ülkelerden temin etmektedir. Suudi Arabistan modern ve çeşitli askerî ekipmanlara sahip olmasına rağmen kara birlikleri istenen seviyede değildir. Bunun nedenleri incelendiğinde askerî birlikler arasındaki koordinasyon ve eğitim eksikliğinin ön plana çıktığı, uzmanlar tarafından değerlendirilmektedir.

Bunun yanı sıra silah alımında ortaya çıkan yolsuzluk ve malzeme tedarik zincirindeki aksaklıklar, Suudi ordusunun etkin olmasını etkileyen bir diğer husustur. Ordunun etkin olması için Suudi yetkililer İngiltere ve Amerika

başta olmak üzere Batılı ülkelerle modernizasyon programları dâhilinde "War College" ve "Staff College" gibi askerî akademilerin kurulması için çalışmalar yürütmektedir. Muhammed bin Selman'ın 2030 vizyon programı çerçevesinde Suudi Arabistan Kara Kuvvetleri profesyonel ordu birlikleri için yeniden yapılandırılmaktadır. Ayrıca 2019 yılında Suudi petrol tesislerine yapılan saldırıları Suudi ordusunun önleyememesi, ordunun pozisyonunu ve etkinliğini yeniden tartışmaya açmıştır.

Kara kuvvetlerine karşın, Suudi Hava Kuvvetleri Suudi Arabistan silahlı kuvvetlerinin en etkili vurucu ve caydırıcı gücünü oluşturmaktadır. Suudi Arabistan'ın Ortadoğu'da İsrail'in hava gücünden sonra en etkili ve son teknoloji savaş uçaklarına sahip olduğu uzmanlarca değerlendirilmektedir. Modern anlamda Suudi Hava Kuvvetleri yapılanmasının 1950'li yılların başlarında Amerika'nın ARAMCO petrol tesislerini korumak için Dhahran hava alanını kurmasıyla ortaya çıktığı değerlendirilmektedir. 1965 yılından sonra hızlı bir şekilde Suudi Arabistanlı yetkililer hava kuvvetlerini güçlendirmek için Amerika ve İngiltere ile ilişkilerini yoğunlaştırmıştır. Bu kapsamda İngiltere ve Amerika'dan savaş uçakları, nakliye ve eğitim uçakları satın alınmıştır. Ayrıca pilotaj eğitimi için Pakistan ordusu ile yakın iş birliği içerisinde olunmuştur. Birçok Suudi pilot Amerika'da eğitim almanın yanında Pakistan Hava Kuvvetleri'nde de eğitim almıştır (CIA, 2001). 1990'lı yıllardan itibaren Suudi Arabistan, hava kuvvetlerinin omurgasını oluşturan Amerikan F-15 savaş uçaklarından çok sayıda satın almıştır. Buna ilaveten istihbarat, gözetleme ve keşif uçakları da satın alarak hava kuvvetlerini güçlendirmeye devam etmektedir.

Amerika, Suudi Arabistan'a modern silah ve ekipman teslim ederken verilen silahların İsrail'in güvenliğini tehlikeye düşürüp düşürmeyeceğine bilhassa dikkat etmektedir. Aynı uçak modeli olan F-15 savaş uçakları İsrail'e tam dolu olarak satılırken, Suudi Arabistan'a bazı özellikleri eksik olarak satılmaktadır. Örneğin Suudi Arabistan Amerika'dan satın aldığı F-15 model

uçaklarını İsrail'in güney sınırına kuş uçuşu yaklaşık 6-10 dakika olan Tabug Üssü'ne konuşlandırmama sözü vermiştir (Jewish Virtual Library). Bir diğer örnek ise F-35 savaş uçaklarının Suudi Arabistan ve diğer Körfez ülkelerine satışının yapılmamasıdır. Amerika, İsrail'in güvenlik kaygılarını dikkate aldığından dolayı F-35 ve Predatör insansız savaş uçağını Suudi Arabistan'a ve diğer Körfez ülkelerine satmamaktadır (Gaub & Lockman, 2017). Diğer taraftan 2005 yılında Suudi Arabistan, ordusunun modernizasyonu için İngiltere ile bir anlaşma imzalayarak iş birliğine gitmiştir. Bunun yanı sıra 2009-2017 yılları arasında yaklaşık 8 milyar dolar tutarında 72 tane Eurofigter savaş uçağı ve ilgili füzeleri satın almıştır. 2011-2015 yılları arası 6 tanker uçağını İspanya'dan, 2014-2018 yılları arası 23 patriot PAC-3 hava ve füze savunma sistemini Amerika'dan satın almıştır ve yine Amerika'ya 2018 yılında en gelişmiş hava savunma sistemi olan THAAD füze sisteminden yedi adet sipariş vermiştir. 1980'lerde Amerika tarafından kısıtlı özelliklerle Suudi Hava Kuvvetleri'ne teslim edilen AWACS uçakları 2007 yılında Boeing ile imzalanan anlaşma ile modernize kapsamına dâhil edilmiş ve uçaklara yeni özellikler kazandırılmıştır. 2011 yılında Amerika ile imzalanan anlaşmadan dolayı 29,4 milyar dolarlık 84 adet F15S savaş uçağı Suudi Arabistan'a özgü standartlarda teslim edilmiştir (SIPRI, 2019).

Suudi Arabistan Hava Kuvvetleri yaklaşık 15 filodan ve altı askerî üsten oluşmaktadır. Bazı askerî üslerin görevleri şöyledir: Tabuk Hava Üssü'nde 24 F15-C bulunmaktadır ve Ürdün sınırı ve İsrail sınır bölgesinin korunmasından sorumludur. Taif Hava Üssü'nde 72 Typhoon bulunmaktadır ve Kızıldeniz sınırlarından sorumludur. Khamis Mushayt Hava Üssü'nde 84 F15S bulunmaktadır ve Yemen sınır bölgesini ve Kızıldeniz yakınlarındaki kutsal alanları korumakla sorumludur. Dhaharan Hava Üssü'nde ise 67 Tornado bulunmaktadır ve Körfez'deki petrol tesisini korumakla sorumludur.

Suudi Arabistan Hava Kuvvetleri	
Aktif personel sayısı:	20.000
Savaş uçağı:	333 (56 F15C, 25 F15D, 67 F15S, 69 F15A, 67 Tornado, 12 Tornado GR, 72 Eurofighter)
Helikopter:	15 Bell, 10 Cougar, 20 Bell Light
İnsansız hava aracı:	4 CH-4

Suudi Arabistan Kraliyet Stratejik Füze Kuvveti, ülkenin önemli yerlerini korumakla görevlidir ve 49 yerde konuşlanması bulunmaktadır (ADHRB, 2015). Suudi Arabistan'da stratejik füze kuvveti hava koruma konusunda önemli bir tamamlayıcı rol oynamakta ve limanlar, terminaller ve petrol tesisleri de dâhil olmak üzere hayati öneme sahip altyapı tesislerinin korunmasından sorumlu bulunmaktadır. Yaklaşık 2.500 personeli bünyesinde barındırmaktadır ve savaş zamanında ordunun bünyesinde bir kuvvet olarak çalışmaktadır (The Military Balance, 2020).

Suudi Arabistan, batıda Kızıldeniz ve Akabe Körfezi ile doğuda Basra Körfezi dâhil olmak üzere 2.640 km'den fazla bir kıyı şeridine sahiptir. Suudi petrol ihracatının çoğu deniz yoluyla taşındığı için açık denizlere erişim ve deniz ticaret yollarının güvenliği ülke için stratejik öneme sahiptir. Donanmanın gelişmesi ve modernizasyonu Suudi güvenlik politikasının önceliklerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Bununla birlikte, onlarca yıl deniz kuvvetlerinin gelişimi ordunun diğer kuvvetlerine kıyasla geri kaldığından donanmanın savaşa hazır olması-etkililiği büyük sorun olarak görülmektedir (Jarzabek, 2018). Doğu ve Batı filoları şeklinde yapılan deniz kuvvetlerinde, Doğu Filosu'nun

üssü el-Jubail de bulunurken, Batı Filosu'nun üssü Cidde'de yer almaktadır. Suudi Deniz Kuvvetleri'nin 13.500 askerî personeli ve 3.000'e yakın deniz komandosu bulunmaktadır. 3 muhrip, 2 fırkateyn, 32 sahil güvenlik devriye gemisi, 4 korvet, 3 mayın avlama ve 5 anfibi çıkarma gemisi bulunmaktadır. Ayrıca deniz kuvvetlerinin kullanımında 6 adet AS365N Dauphin, 15 adet AS565 ve 13 Bell 406CS helikopter bulunmaktadır (The Military Balance, 2020). Bununla birlikte, Suudi donanması modernizasyon zorluklarıyla karşı karşıya kalmaktadır. Suudi Arabistan modernizasyon ve savaş kabiliyetini arttırmak, yeni gemiler satın almak için 2015 yılında Amerika ile 15 milyar dolarlık bir anlaşma imzalamıştır. Fransa'dan da deniz kuvvetlerini güçlendirmeye yönelik savaş gemisi satın almaya çalışmaktadır (ADHRB, 2015).

Suudi Arabistan için ülke güvenliği kadar rejimin ve yönetici ailenin güvenliği de önemli olduğundan, Ulusal Muhafız Birliği stratejik bir rol oynamakta ve Suudi ailesine yakın kabilelerden oluşmaktadır. 1956 yılında Suudi ordusunun kraliyet ailesine olası darbe girişimlerinin önüne geçilmesi için Kral Faysal tarafından kurulmuş olan bu birlikler, 1960'lı yıllarda İngiltere ve Amerika tarafından çeşitli reformlara tabi tutulmuştur (Cordesman, & Obaid, 2004). Kraliyet Muhafız Birlikleri'nin eğitimi, lojistik desteği ve teçhizatlarının sağlanması ve geliştirilmesi, kurumsal bir kimlik kazandırılması konusunda Amerika ile Suudi Arabistan'da ortak bir birim kurulmuştur (ADHRB, (2015).

Suudi Arabistan Kraliyet Muhafız Birliği, düzenli askerî güçlere karşı bir ağırlık merkezi olarak görülmüş ve zamanla daha etkili bir iç güvenlik gücü hâline gelmiştir. Kraliyet Muhafız Birliği'nin 73.000 aktif, 27.000 ise Suudi Hanedanlığı'na yakın kabilelerden toplanan kişilerden oluşan toplam 100.000 personeli bulunmaktadır. Birlik, beş mekanize tugay şeklinde yapılanmıştır. Bu tugaylar yaklaşık 1.700 modern hafif zırhlı araç (LAV), 363+ topçu araçları (obüs), 70 helikopter ve hava savunma füzeleriyle donatılmıştır. İki

mekanize tugayı Riyad'da konuşlanmıştır. Kraliyet Muhafızları'nın merkezi Riyad'da bulunmaktadır. Dammam'daki Doğu Bölge Merkezi, Basra Körfezi bölgesinden sorumlu iken, Cidde'deki Batı Bölge Merkezi, Kızıldeniz ve Mekke-Medine bölgelerini korumaktadır. Ayrıca son yıllarda yeni üs açma çalışmaları da devam etmektedir. Bunlardan bir tanesi Buraydah şehrindeki üstür. Bu yeni açılan üslerde hafif piyade taburlarının konuşlandırılması planlanmaktadır.

Kraliyet Muhafız Birliği, komşu ülkelerin düzenli orduları ile savaşabilecek kapasitede olmadığı; zayıf askerî disiplin, eğitim eksikliği, zayıf lojistik vb. sorunları olduğundan dolayı İngiliz ve Amerikan subayları tarafından terörle mücadele, yakın koruma, hac güvenliğinin sağlanması gibi konularda eğitilmektedir. Muhammed bin Selman'ın velayet prens ilan edilmesinden sonra Kraliyet Muhafız Birliği'nin görev alanı zımni olarak genişlemiştir. Son yıllarda özellikle İngiltere'nin Kraliyet Muhafız Birliği'nin modernize edilmesi ve reforma tabi tutulmasında önemli katkısı bulunmaktadır. Bunun yanı sıra harp akademilerinin açılması, Suudi Arabistan'a özel güvenlik doktrinin benimsenmesi gibi kurumsal yapı kazandırılmasına yönelik çalışmalar da sürmektedir. Ayrıca İngiliz askerî misyonu, Kraliyet Muhafızları'na olası isyanların kontrol altına alınması, gelecekte yapılması planlanan reformların koşullarının belirtilmesine kadar birçok konuda danışmanlık yapmaktadır (Kennard, Curtis, 2019).

Yemen Savaşı

Yemen coğrafyası birçok ülke için kontrol edilemez bir alan olarak tarih kayıtlarına geçmiştir. Modern Ortadoğu tarihinde Mısır, 1962-1967 yılları arasında Yemen'i kontrol etmeye yönelik yaklaşık 50.000 asker ile operasyon icra etmiş fakat yaklaşık 20.000 askerini kaybederek bölgeden geri çekilmiştir. Yemen, uzun yıllar Suudi Arabistan'ın arka bahçesi olarak görülmüştür. İran'ın da Suudi Arabistan karşısında pozisyon kazanmak için Yemen'e yoğunlaştığı görülmektedir. Arap

Baharı olaylarının başlaması ve Yemen’de iktidarın değişmesiyle birlikte Suudi Arabistan ilk başlarda rahat bir nefes almıştır. Fakat Husilerin mevcut Yemen liderine yönelik darbesi ve iktidarı ele geçirmeye yönelik eylemleri, Suudi Arabistan için tehlike çanlarının çalmasına neden olmuştur. 2014 yılında Suudi Arabistan ve müttefiklerinin Yemen’de Husilere karşı iktidarı ayakta tutmak için giriştikleri Kararlılık Fırtınası Operasyonu hâlâ amacına ulaşamamış ve gelmiş olduğu aşama itibarıyla binlerce masum insanın hayatına mal olmuştur (Horton, 2017). Batağa saplanmış görünen milyonlarca dolarlık bu operasyon Muhammed bin Selman için bir prestij meselesine dönüşmüş durumdadır. Ayrıca Yemen’e karşı başlatılan savaşta Suudi Arabistan Batılı ittifaklarını kaybetmemek için ihtişamlı güvenlik harcamalarına devam etmektedir; bu da Muhammed bin Selman’ı kendisini kabul ettirmek istediği Batılılar için, değerli hâle getirmektedir (Cordesman, 2018).

Diğer taraftan Yemen savaşı Suudi Arabistan için güvenlik ve siyasi açıdan pahalıya mal olmaktadır. İran etkisi sınırlarına kadar gelmiştir. Husilerin Suudi Arabistan’a yönelik balistik füze saldırıları Suudi Arabistan’ı tedirgin etmektedir. Suudi Arabistan, kara kuvvetleri olarak paralı askerleri kullandığından dolayı kendi askerlerinden ziyade sahada paralı askerler ve savaş şirketleri ile ilerlemeye çalışmaktadır. Husiler karşısında çok da başarılı olmayan bu yöntem, ister istemez hava kuvvetlerini etkili olarak kullanmaya zorlamaktadır.

Suudi Arabistan Yemen savaşında üç ayaklı savaş stratejisini uygulamaktadır:

1. Yemen’deki askerî hedeflerin vurulması ve yoğun hava saldırısı
2. Deniz ve hava sahasının kontrol altında tutulması ve Husilere ulaşacak yardımların engellenmesi
3. Yerel milis gruplarının eğitilmesi, Husilere karşı olan grupların, hükümete yakın aşiretlerin ve selefti grupların desteklenmesi, silahlandırılması ve lojistik destek verilmesi

Suudi Arabistan için Yemen hava sahasının kontrol edilmesi düşük maliyetli ve az riskli bir işidir. Husilerin elinde -Suudi pilotlar çok alçaktan uçmadıkları müddetçe- etkili bir savunma sistemi bulunmamaktadır. Suudi Arabistan deniz ablukası ve ambargo ile Husi militanları mühimmat ve dış destekten mahrum bırakma stratejisini etkili bir şekilde uygulamaktadır. Fakat bu stratejinin sivil halk üzerindeki etkisi son derece olumsuz olmaktadır. Özellikle gıda ve ilaç gibi temel malzemelerin dışarıdan temininin engellenmesi, birçok sivilin hayatını kaybetmesine neden olmaktadır. Bunun yanı sıra Suudi Arabistan’ın yerel aşiretleri ve hükümete yakın grupları kullanma stratejisi istenilen sonuçların alınmasından uzaktır (Horton, 2016).

Husilerin elinde tank, Scud füzeleri, tanksavar füzeleri, gemi savar gibi nitelikli silahlar olmasına karşın Suud’a yakın grupların ve yerel aşiretlerin elinde daha basit silahlar bulunmaktadır. Husilere karşı başarısızlığın temel nedenlerinden biri olarak bu silah ve mühimmat meselesi görülmektedir. Husiler karşısında kayıpların önüne geçmek isteyen Suudi Arabistan 1,2 milyar dolar değerinde 153 Abrams tank ve mühimmat siparişi vermiştir. Husilerin sahada alan kazanmasındaki bir diğer etken ise, Suudi Arabistan’ın düzenlediği hava saldırılarının sivil yerleşim yerlerini hedef almasıdır. Bu durum halkın Husileri koruyucu olarak görmesine sebep olmaktadır. Bu yüzden birçok yerel aşiret Husilerin safına geçmektedir (Dawsari, 2020).

Diğer taraftan Suudi Arabistan bu operasyonları belirli Arap koalisyonu çerçevesinde yaptığından, hava kuvvetlerinden deniz ve kara kuvvetlerine kadar eş güdüm sorunu bulunmaktadır. Benzer şekilde, tecrübe önemli bir rol oynamaktadır. Örneğin bu savaşta Suudi Arabistanlı pilotlar yeterli seviyede eğitilmiş olmadıkları ve alçak uçuşta Husi militanların savunma sistemlerinden korktukları için yüksek irtifada operasyonu icra etmektedir. Bu durum hedef tespitini zorlaştırdığı için sivil yerleşim yerlerinin; hastane, okul, park gibi alanların bombalanmasına sebep olmaktadır (New York Times, 2016).

Ayrıca Amerikalı subaylara göre; Suudi Arabistan'ın Yemen'de başarısız olmasında ordunun eğitimsiz oluşu ve tecrübe eksikliği ön plana çıkmaktadır. Amerikalı yetkililer; Suudi Arabistan'ın gelişmiş askerî ekipmanlarının asimetrik saldırılar ve vekil savaşlarının caydırılması için olmadığını, geleneksel savaşlarda kullanılmak için olduğunu düşünmektedir. Suudi Arabistan ordusunun koordinasyon içerisinde olmadan konuşlanması ve yetersiz eğitim almış kişilerin sahada liderlik rolüne soyunması, başarısız sonuçların alınmasına neden olmaktadır. Bunun nedeni ise Suudi subayların kariyerlerini yeteneklerine göre değil, aile durumlarına ve bağlantılarına göre kazanmalarıdır (Middle East Monitor, 2019).

Daha önceki Suudi kral ve yöneticilerin, Yemen konusunda ihtiyatlı politika ve finansal destekle Yemen'i kontrol altında tutma politikaları Muhammed bin Selman ile değişmiş görünmektedir. Yeni Suudi veliahtın yerleşik düzeni değiştirme yönünde attığı adımlarla Yemen'de radikal değişikliğe gitmesi, kendisine ve ülkesine pahalıya patlamaktadır (Roberts, 2018). Suudi Arabistan ve Veliaht Prens Muhammed bin Selman, Yemen'e savaş başlatırken ana hedef, Suudi Arabistan'ın bölgesel bir güç olarak tescil edilmesiydi. Fakat geçen süre içerisinde Suudi ordusunun kaynaklarının sınırlı olduğu ve gelişmiş silahlara sahip olmasına rağmen sahada istenilen başarıyı göstermekten uzak kaldığı gözlenmektedir. Dahası Suudi Arabistan'ın imajı; altyapıyı, okulları, hastaneleri ve evleri hedef alan hava saldırıları sebebiyle uluslararası alanda büyük bir darbe almaktadır. Bununla birlikte Suudi Arabistan ve koalisyon güçlerinin saldırılarından dolayı Yemen nüfusunun %80'i açlık ve insanlık krizi ile karşı karşıyadır.

Sonuç

Suudi Arabistan dünyanın üçüncü büyük savunma harcamasını yapan ülkesi olmasına rağmen askerî anlamda hâlen etkin bir güç olamamaktadır. Suudi Arabistan'ın güvenlik

kararları ve on yıllardır süren silah yatırımları tutarlı bir ordu kurma ve geliştirme planının bir parçası olmaktan uzak görünmektedir. Suudi Arabistan'ın silah alımları, gerçek ihtiyaçlarını karşılamaktan çok Batılı ülkelere politik destek kazanma amacını ön plana çıkarmaktadır.

Diğer taraftan Suudi Arabistan Körfez bölgesi ve Arap dünyasında birçok askerî ittifak kurulmasına liderlik etmektedir; fakat bu oluşumlar operasyonel olamamaktadır.¹ Bunun temeline baktığımızda tüm üye ülkelerin silah ve teçhizat konusunda dışa bağımlı olması, birbirlerinden farklı politikalar izlemeleri ve siyasi olarak Batı'dan bağımsız karar almakta zorlanmaları olduğu görülmektedir.

Acele ve plansız bir şekilde girildiği düşünülen Yemen savaşı, Suudi Arabistan için pahalıya mal olmaktadır. Yemen savaşının Suudi Arabistan için aylık maliyeti 5-6 milyar dolardır ve artan silah ihtiyacı ile Batılı ülkelere daha bağımlı hâle gelmektedir. Ayrıca Suudi Arabistan ve Muhammed bin Selman Yemen'de sivil yerleşim yerlerinin bombalanması ve artan sivil ölümleri karşısında uluslararası toplum tarafından tecrit edilme tehdidi ile karşı karşıyadır.

Suudi Arabistan'ın Yemen'deki stratejisi, Husileri ve müttefiklerini mağlup etmekten uzak görünmektedir. Koalisyon ülkelerinin, özellikle Birleşik Arap Emirlikleri'nin (BAE) farklı politikalar izlemesi, milyonlarca sivilin temel hizmetlere erişimini zorlaştırmaktadır. Yemen'in limanlarını ve hava sahasını kontrol eden Suudi Arabistan bu alanda da çok başarılı görünmemektedir. Husilerin Suudi Deniz Kuvvetleri'ne yönelik saldırıları, Suudi Arabistan ve müttefiklerinin pozisyon kazanmasını zorlaştırmaktadır. Husiler, İran'dan temin ettikleri füzeler sayesinde Suudi Arabistan'a yönelik önemli bir saha üstünlüğü kazanmış görünmektedir. BAE ve koalisyonun diğer üyeleri, Yemen savaşına verdikleri desteği çekme belirtileri göstermektedir. Kısa vadede savaşın sonuçlanmayacağı tahmin edilmekle birlikte, uzun dönemde tüm taraflar kaybeden olacaktır.

Kaynakça

ADHRB, (2015). <https://www.adhrb.org/2015/09/mapping-the-saudi-state-chapter-6-the-saudi-armed-forces/>

CIA, (2001). <https://www.cia.gov/library/readingroom/document/cia-rdp7900891a001300080001-1>

CNBC, (2019). <https://www.cnbc.com/2019/09/19/how-saudi-arabia-failed-to-protect-itself-from-drones-missile-attacks.html>

Cordesman, A. H. & Obaid, N. (2004). Saudi National Security: Military and Security Services- Challenges & Developments. CSIS, Center for Strategic and International Studies.

Cordesman, A. (2018). "Military Spending: The Other Side of Saudi Security", <https://www.csis.org/analysis/military-spending-other-side-saudi-security>

CSIS, (2015). "A Saudi Arabia Defence Doktrine for a New Ara", <https://www.csis.org/events/saudi-arabian-defense-doctrine-new-era>

Dawsari, N. (2020). "Running around in circle: How Saudi Arabia is losing its war in Yemen to Iran", <https://www.mei.edu/publications/running-around-circles-how-saudi-arabia-losing-its-war-yemen-iran>

(FCO 8/1914, 1972). National Guard of Saudi Arabia, The UK National Archives.

Gaub & Lockman, (2017). Defence Industries in Arab States: Players and Strategies, ISS, European Union Institute for Security Studies, CHAILLOT PAPER N° 141-March 2017.

Horton, M. (2017). "No Exit for Saudi Arabia: The Kingdom's war in Yemen", <https://jamestown.org/program/no-exit-saudi-arabia-kingdoms-war-yemen/>

_____. (2016). "An unwinnable War: The Houthis, Saudi Arabia and the Furute of Yemen", <https://jamestown.org/program/unwinnable-war-houthis-saudi-arabia-future-yemen/>

Kennard, M. & Curtis, M. (2019). "The UK's secret military unit that answer to Saudi Arabian commanders",

<https://www.dailymaverick.co.za/article/2019-10-28-the-uks-secret-military-unit-that-answers-to-saudi-arabian-commanders/>

Kechichian, J. & Nonneman, G. (2002). Seccesion in Saudi Arabia. New York: Palgrave Macmillian.

Jarzabek, J. (2018). "All the Money Can Buy: The Saudi Arabia Armed Forces", <http://ptsm.edu.pl/wp-content/uploads/2018/01/jaroslav-jarzabek.pdf>

Jewish Virtual Library, <https://www.jewishvirtuallibrary.org/saudi-arabia-military-threat-to-israel>

Middle East Monitor, (2019). "What is behind Saudi's military failures?", <https://www.middleeastmonitor.com/20191010-what-is-behind-saudis-military-failures/>

Nuruzzaman, M. (2016). "Saudi Arabia's Defence Doktrine is Missing Something", <https://nationalinterest.org/feature/saudi-arabias-defense-doctrine-missing-something-defense-17943>

New York Times, (2016). "Quiet Support for Saudis Entangles U.S. in Yemen", <https://www.nytimes.com/2016/03/14/world/middleeast/yemen-saudi-us.html>

Obaid, Nawaf. "A Saudi Arabian Defense Doctrine: Mapping the expanded force structure the Kingdom needs to lead the Arab world, stabilize the region, and meet its global responsibilities", Belfer Center for Science and International Affairs, Harvard Kennedy School. May 2014.

Partrick, N. (2019). "Saudi Arabia's Elusive Defence Reform", <https://carnegieendowment.org/sada/80354>

Roberts, D. (2018). "The Gulf Monarchies armed forced at the Crossroads", Focus Stratégique, No. 80, Ifri.

SIRPI, (2019). https://www.sipri.org/sites/default/files/201905/fs_1905_gulf_milex_and_arms_transfers.pdf

_____. https://www.sipri.org/sites/default/files/201905/fs_1905_gulf_milex_and_arms_transfers.pdf

The Military Balance, (2020), Chapter Seven: Middle East and North Africa, 120:1, pp. 324-387.

Sonnotlar

¹ Soner Doğan, "Hayalle Gerçek Arasında İslam İttifakı Ordusu", https://insamer.com/tr/hayalle-gercek-arasinda-islam-ittifaki-ordusu_347.html